

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКИХ МОВ І МЕТОДИКИ ЇХ ВИКЛАДАННЯ

Вікторія Козлова

ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ЗВЕРТАННЯ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОВЛЕННЄВОГО ВПЛИВУ В ДОМІНАНТНОМУ ПАРЕНТАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ

Звертання є функціонально значущим компонентом комунікативної взаємодії інтерактантів домінантного парентального дискурсу, що розгортається в ситуаціях домінування і передбачає комунікативну домінацію батьків за рахунок акцентування власної статусної переваги. Відіграючи важливу роль в організації міжособистісної взаємодії, звертання забезпечує встановлення та підтримку контакту між інтерактантами, є засобом регуляції їхніх міжособистісних відносин, ідентифікатором комунікативної стратегії мовців та їхнього емоційнопсихологічного ставлення до співрозмовника. Мовленнєвий вплив трактують як вплив на індивідуальну та/чи колективну свідомість і поведінку, що здійснюється за рахунок повідомлень звичайною мовою [1]. В умовах реалізації мовленнєвого впливу в домінантному парентальному дискурсі звертання виконує соціально-регламентуючу та експресивноемоційну функції. Застосування батьками повного власного імені у поєднанні з прізвищем дитини імплікує домінантний соціальний статус батьків, інформуючи про встановлення між адресантом і адресатом певної дистанції. При цьому звертання виконує соціально-регламентуючу функцію:

“Hi?” Rosie asked when she drew near. “You are in disgrace, Rosie Ferguson. You blew off a match –” (A. Lamott, P.184).

Зміна форми звертання в процесі розгортання комунікативної взаємодії, тобто перехід від скороченого до повного особистого імені, вказує на заміну гнучкої тактики поведінки адресанта на більш жорстку. Ідентифікатором цієї тенденції стає заміна непрямих директивів на прямі,

поява негативно-оцінної лексики та характер просодичної складової репліки адресанта:

“Well, there’s nothing you can do. And I don’t think you should see something like that, Tan.” “Oh, no!” She was belligerent now. “What should I see, Mom? Dinner parties on the East Side, evenings in Greenwich with the Durning clan? That’s the worst 71 crock of crap I’ve ever heard. My best friend has just had his ass shot off in Vietnam, and you don’t think I should do something like that.” “Don’t be so cynical, Tana” Jean Roberts sounded firm (D. Steel: The Gift, P. 210).

Для мовця в домінуючих ситуаціях спілкування в парентальному дискурсі притаманним є застосування емоційно-оцінних звертань з метою експлікації свого ставлення до співрозмовника. Негативно-оцінне звертання, тобто звертання-пейоратив, що представлено сполученням іменникового та прикметникового компонентів з факультативним елементом *little*, застосовується адресантом разом з прямими констативами для інтенсифікації ефекту незадоволення діями адресата: *“I hate it that you lied, you rotten little shit,” said Elizabeth (A. Lamott, P. 185).*

Звертання в експресивно-емоційній функції може бути представлено сполученням прикметника, що дає емоційну характеристику адресата, та іменника, який часто належить до розмовної сфери вживання. Займенник *you* стає інтенсифікатором експресивності репліки: *“Fun!” Maurice covered his hands to stop the flickering lights, but they were still there. “I hope you find it fun. Let me tell you, you are going to regret this. I didn’t realize what a bloody fool you were. You could get yourself killed, you stupid ass” (A. Baker, P. 70).*

Особливістю застосування таких типів звертання є їхня «фінальна позиція» в структурі повідомлення. Відбувається поступовий тиск на адресата за рахунок залучення мовленнєвого акту менасиву, образливої лексики, категорії модальності з дієсловом негативної семантики, що створює ефект категоричності та домінування адресанта. Звертанняпейоратив стає додатковим аргументом в арсеналі засобів впливу мовця. Емоційно-

оцінні звертання, що не мають експліцитних ознак негативності, також залучаються мовцем в домінантних ситуаціях інтеракційної взаємодії. Форма емоційно-оцінного звертання вживається у сполученні з прикметником *young*, що семантизує вікові характеристики особистості. Ефект негативної оцінки адресата досягається лише за рахунок змісту репліки в цілому. Провідну роль при цьому відіграє невербальна складова (погляд) як засіб ідентифікації обурення адресанта:

The salad dressing shoots out in a great whoolish and lands half on my plate and half on the tablecloth. "Now look what you've done!" Mum shouts, and I think she's overreacting. "It's not that bad," I say, trying to scoop it up on my knife. 72 "You don't have to spend all day, every day washing and ironing, young lady!" she tells me, her face contorted with anger (A. Eires, P. 22).

Отже, при реалізації мовленнєвого впливу у домінантному парентальному дискурсі звертання, що представлено формами імені в соціально-регламентуючій та емоційно-оціночними номінаціями в експресивно-емоційній функціях, ідентифікує емоційно-оцінне ставлення адресанта до адресата, а також експлікує комунікативну інтенцію мовця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Паршин П.Б. Речевое воздействие : основные формы и разновидности / П.Б. Паршин // Рекламный текст : Семиотика и лингвистика. – М., 2000. – С. 55-75.